СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В З'ЄДНАНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 192. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 19. серпня, 1926.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

VOL. XXXIV. No. 192. Jersey City, N. J., Thursday, August 19. 1926. THREE CENTS

МЕКСИКАНСЬКИЙ УРЯД ЗАНЕПОКОЄНИЙ ЗАГОВОРОМ ЕСТРАДИ

МЕКСИКО, 17. серпня. — Уряд попав на сліди широко розгалуженої революційної пропаганди. Є познаки, що в рідних містах потворилися ріжні групи, які готували замах на правительство. Уряд досліджує тепер цю обставину, оскільки та революційна акція в краю звязана з генералом Естрадою, який хотів перейти з ворохобниками з Злучених Держав на мексиканську землю.

В самім місті Мексику арештовано 50 визначних католиків, яких підозрівають о заговір, 14 випущено на волю, а решта остає в вязниці.

Католицький епископат заявив, що він толерує тільки мирну опозицію. Поліція подає, що вона забрала багато протиправительственних відозв з дому Сеньори Джозефіни Ноова, яка є предсідателькою одного з відділів Ліги для оборони релігійної свободи. Заарештовано рівнож генерала федеральної армії, а поліція має мати в руках великий список офіцирів, що стоять на услугах Ліги і готові взяти участь в повстанню проти уряду.

КРИТИКУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКОГО АМБАСАДОРА.

МЕКСИКО, 17. серпня. — Найбільша мексиканська газета „Ексцельзіор", подаючи про відїзд американського амбасадора Шеффилда до Злучених Держав, додає:

Та подорож буде нещастем для Мексика. Хоч амбасадор заявив пресі перед своїм виїздом, що він їде на вакації, то з инших його замітів можна пізнати, що він їде до свого уряду, щоби говорити про мексиканську нафту, землю і инші наболілі справи і то в тім часі, коли ті справи притихли. Хочуть тепер користати з релігійного конфлікту і інтевеніювати. Газета заявляє, що Мексико не прийме ніякої інтервенції з боку Америки. Це дуже прикро, що Злучені Держави вважають Мексико за слабу країну і за сферу свого впливу та інтервенції. Історія вчить нас, що кождий американський амбасадор мішався в політичні справи Мексика, а все те виходило тільки на шкоду державі.

ВСЕ ЩЕ НЕ ЗНАТИ, ЩО СТАНЕТЬСЯ З ВАЛЕНТІНОМ.

НЮ ЙОРК, 17. серпня. — Тисячі людей нетерпеливо дожидають тої хвилі, щоби їх допустили до Валентіна, що лежить тяжко хорий в поліклінічнім шпиталі. Лікарі кажуть, що криза ще не прийшла і не можна зати, що з хорим стане ться. Довкола шпиталя повно гістеричних жінок, які приносять вірші, квіти, малпи і тим подібні річи для розвеселення Валентіна. Та їх до него не пускають, ні їх помислів.

ПРИЗНАЄТЬСЯ, ЩО ДАВАЛА ПОСВІДКИ НА ВІСКУ.

ШИКАГО, 17. серпня. — Федеральний прогибіційний урядник відобрав славній лікарці др. Еффі Л. Лобдель дозвіл на видаванне посвідок на алькоголь. Лікарка заявила, що це сталося тому, що вона була чесною і заявила, що видавала дозвіл своїм приятелям, здоровим людям, або уживала його після потреби до ужитку в кухні. Заявляючи таке, додала, що вона собі з того нічого не робить, бо має сотки других докторів-приятелів, які їй поможуть дістати алькоголь.

ОБНИЖЕННЄ ОПЛАТ НА ТЯГАРОВИХ ПОЇЗДАХ ДЛЯ ФАРМЕРІВ.

ВАШИНГТОН, 17. серпня. — Міжстейтова торговельна комісія перевела ревізію оплат на тягарових поїздах і відвала залізничні заряди укоротити перевозові оплати для фармерів, які спроваджують матеріяли для поліпшення управи землі. Нові оплати мають ввійти в житте з днем 1. січня 1927 р. Означено максімум оплат на певну віддаль.

БУДУТЬ ХРЕСТИТИ АЕРОПЛЯН СІКОРСКОГО.

НЮ ЙОРК, 16. серпня. — Сегодня на полях Рузвелта відбудеться перша проба лету аероплянов Сікорского, на якім капітан Рене Фонк хоче відбути подорож з Нью Йорку до Парижа. Хрестини сего воздушного корабля відбудуться за який тиждень. Потім відбуде він подорож до Вашінгтону, а опісля до Европи.

ЩО КАЖУТЬ СУХІ ПРО ПРАВИБОРИ.

ВАШИНГТОН, 16. серпня. — Сенатор Віллер заявив, що з висліду дотеперішних правиборів можна твердити, що 75% конгресменів і 80% сенаторів, які мають ними тепер стати, заявилися за дальшим форсованнєм прогибіції. Він каже, що противники прогибіції сиплять грішми, щоби її повалити, але це не вдасться, бо люди добре памятають той „добробут", який пожирав до часу прогибіції алькоголь.

БУДУТЬ СУДИТИ ЗА ХАБАРНИЦТВО.

НЮ ЙОРК, 16. серпня. — Вже вибрано суддів, які будуть судити справу Кавцмана, одного з головних урядників департаменту здоровля, який взяв хабара в сумі $2000 від Донера, „бутлегерського короля" від сметанки. Це є тільки один з многих случаїв тих надужить, яких допускалися урядники, що перепускали фальшоване молоко і сметанку та инші молочні вироби.

130,000,000 ЛЮДЕЙ ХОДИТЬ ДО КІНОТЕАТРІВ ЩО ТИЖНЯ

Американці майже хорують на ходженне до кінотеатрів. Обчислення подають, що кінотеатри по усім краю мають около 130 міл. гостей тижнево.

В 1925 р. за вступ (тікеты) до театрів заплачено $700,000,000, або два рази більше ніж вложено в промисл.

НІЧОГО БІЛЬШЕ НЕ БАЖАЮТЬ.

Московський комітет загальнорадянського союзу письменників звернувся до радянського уряду з проханням видати розпорядок, щоби до письменників ставився уряд з такою самою прихильностю, як до робітників. У меморіялі пишуть вони так: „До письменників, яких единим джерелом заробітку є гонорар за літературну працю, слід би приноровити в численних випадках ті самі норми, що до робітників фізичних. Це торкається перш усього виміру податку, висоти комірного та спеціяльного забезпечення". І наші письменники, коли би зясували свої бажання, сказали би: ми хотіливби заробляти так само, як ремісники і робітники!

МАСОВІ РЕВІЗІЇ СЕРЕД УКРАЇНЦІВ У ЛЬВОВІ.

В середу, дня 21. липня, від 4. год. рано переводили агенти львівської поліції ревізії в домі Сеників, у Петра Петрика, Макса Брилинського, в Т-ві „Просвіта", у Коверка, у адвоката д-ра Льва Ганкевича, адвоката д-ра Степана Шухевича та співробітника „Нового Часу" Осипа Боднаровича. Причина ревізій невідома. Знайшовши у п. Петрика його власноручний підпис, зазначили, що підпис зовсім подібний до підпису Евгена Петрушевича.

90 ОСКАРЖЕНЬ.

Американські власти викрили чи не найбільшу скриту організацію, що займалася тайною, протизаконною продажею лікерів. Оскаржено перед судом 90 осіб, з яких 8 належать до Канади, а всі прочі — се Американці.

Ся організація мала до своєї розпорядимости досить велику територію, де достарчала потаємно ріжного роду напитки. Почавши від міста Дітройт аж до Нью Йорку, мала ся організація своїх представників. Полудньово-східна часть Онтеріо, як Торонто, Ніягара Фолс і инші міста, належить таксамо до їх терену.

ГОРЯТЬ ЛІСИ.

На північ від озера Вінніпег, в Манітобі, повстав огонь в 30-ох ріжних місцях. Горять ліси і трави. Вся доміниальна служба охорони лісів поспішила на поміч. Покищо сі вогні не прибрали ще великих розмірів, однак обавляються, що тому, що в сих сторонах не було дощу від довшого часу, і все сухе, вогні сі можуть легко поширитись і нанести богато шкоди.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ НАСТРОЇ НА РАДЯНЩИНІ.

Голова Центрального Виконавчого Комітету М. Калінін помістив в одному із останніх „Известій" (з 11. м. м.) дуже цікаву статтю, в якій порушує питання антисемізму в С. Р. С. Р.

Стаття Калініна, це відповідь на безлїч листів, які одержує всеросійський староста і в яких допискувачі сильно виступають проти панования Жидів на Радянщині. Калінін пише м. ин.:

„На публичних зібраннях одержую богато листів, присвячених жидівському питанню, а особливо справі колонізації Криму Жидами. Селяне, що приїхали з північних областей, говорять негодуючи: „Наші сини та брати боролись під Перекопом, десятки тисяч їх поклали там головами, ми здобули Крим, побіда коштувала нас дорого, а тепер, коли хочемо самі переселитись на Крим, нам відмовляють, а пхають натомість поселитися на Сибірі. Для Жидів натомість чогось місце находиться на Криміі! Питаємо, чим заслужили Жиди на таку опіку уряду?"

Таких запитів-протестів одержав Калінін багато; деякі з них домагаються рішучо та сміливо припиненя жидівського верховодства в державі. Видно, Жиди надолїи і справжнім комуністам. Їхній голос це марнантне відзеркалення протижидівського гону на Радянщині.

КОРОЛІВСЬКА ГОСТИНА.

Англійський король Юрій і королева Марія справляли 22. липня королівську гостину в парку коло Бокінгем палати, на яку запросили 13 тисяч гостей. Була тут майже вся англійська аристократія, але були репрезентовані і всі инші кляси, включаючи державних мужів, політиків, військо, робітників, учених та громадянських діячів. Се була найбільша гостина, яку колинебудь королі справляли.

МАРЕВА ЛИСТОПАДЕВИХ ДНІВ.

Після 8 літ арештували робітника Павла Пелеха, який в 1918 р. як пекар, у дні, коли Львів лишився без влади, вбив та ограбив кравця Наєра і доспрятав Капраля. Арештований уже раз Пелех, якого пізнала дочка Наєра, втік з вязниці на провінцію, навіть оженився. Арештований тепер наново в Яричові Старім, признався до злочину і одночасно виперся.

З ЧЕСТЮ ЮО РАЗ ПРШЕ.

Наука поединків між чільними представниками польської республики не пішла в ліс. В одній каварні в Закопанім офіцир ударив в лице студента. Сей відав. Пішли в рух фляшки, столи і все друге. Військові та цивільні поділились на два табори. Щойно чисельна поліція мусіла завести 30 осіб перед мировий суд чести до... комісаріяту.

ЗМІНА НАЗВИ У. П. Т.

На днях одержало УПТ. повідомлення з львівської поліції, що львівське воєвідство прийняло до відома зміну статута того Товариства, ухвалену Надзвичайним Загальним Зіздом УПТ. дня 5. квітня 1926 р. На підставі тої принятої зміни Товариство називається офіційно: „Рідна Школа УПТ.", або в скороченні „Рідна Школа". Не подаючи в статуті території своєї діяльности, має „Рідна Школа" право на підставі § 3. австр. зак. про товариства й на підставі § 7. розпорядку ради міністрів з 14. березня 1821, за дозволом дотичного воєвідства поширити свою діяльність і на території того воєвідства, отже на цілу область Польщі. Відповідно до того мусітимуть усі засновані вже Кружки УПТ. перемінити і свій статут, який обіймає крім наведених змін ще й деякі річеві і формальні зміни. Найважніші з них це § 11., який постановляє тільки два роди членів: а) звичайних, б) добродіїв (які складають одноразово жертву що-найменше 50 ам. дол.) Инші параграфи нормують справу приняття членів, обсяг діяльности Кружків і Головної Управи. Подрібні інструкції в тій справі виїдуть на днях до всіх Кружків УПТ. Відтепер повинно ІІІ. Громадянство уживати в зносинах з Товариством нової назви „Рідна Школа". В грошевих посилках (при помочі чеків) прохаємо ще послугуватися дотеперішніми. виставленими на „Українське Педагогічне Товариство". — Головна Управа „Рідної Школи".

ВОЗДУШНА ІЗДА МІЖ ВІННІПЕГОМ А ЕДМОНТОНОМ.

В короткому часі має бути заінкорпорована „Кенедіен Ейр Ко.", яка буде оперувати воздушною іздою між Вінніпегом а Едмонтоном. В пляні є, щоб мати стації в Брендоні, Ріджайні, Мус Джьо, Медисин Гет, Летбрядж і Калгарі, як рівнож галузь між Реджайна а Принс Альберт.

ВНУЧКА ТОЛСТОГО ВТЕКЛА З БОЛЬШЕВІЇ.

Внучка великого письменника Льва Толстого, молода дівчина Віра Толстой. втекла без цента при душі з большевицького „раю". Вона працює у великій фризієрні в Празі. Вона говорить плавно ріжними мовами й дуже її гості шанують, бо чемна.

ТАЄМНИЧА БОМБА В КАТОВИЦЯХ.

В ночі з понеділка на вівторок перевела місцева поліція облаву, підчас якої впали її в руки три молоді робітники, з яких один ніс динамітову бомбу. Відпровджені на комісаріят заявили, що бомбу цю хотіли підложити під льокаль редакції „Польонія". Арештовані називаються: Крилічак, Важиньчик і Кочубік. Замах цей має політичне тло. Є він випливом антагонізму поміж Звязком Повстанців і Товариством Оборони Зах. Кресів а послом Корфантим.

СОВІТИ ЗАВОДЯТЬ ВЕЛИКУ ОЩАДНІСТЬ

МОСКВА, 17. серпня. — Сталін і Куйбишев заявилися за як найбільшою ощадністю у всіх урядах і правительственних фабриках. Тільки одна ощадність може охоронити совіти перед новою важкою економічною катастрофою. Тому остро буде караний всякий виступ проти економічних заряджень.

Знаменне те, що цей приказ не походить від уряду, але від центрального заряду комуністичної партії. Виходить, що партія сильнійша від уряду та що вона бере ініціятиву в ратуванню держави.

В проклямації партії говориться далі, що партія не може завдовати державні тягарі на селянство, бо це доводить до цілковитої павперизації селянства, а тим самим до руїни пролетаріяту і держави. Через ощадність заощадиться кілька сот мілїонів рублів, а ті гроші зужиється на піднесенне промислу.

Переведенням цего пляну має займатися Центральна Контрольна Комісія Комуністичної Партії, якої председателем є Куйбишев.

СТЕКЛОВА ВИКЛЮЧИЛИ З ПАРТІЇ.

БЕРЛІН, 17. серпня. — По переведенню слідства виключено з комуністичної партії Стеклова, редактора „Известій", за марнотравство і крадежу гроша.

БОЛГАРІЯ БУДЕ ВІДПОВІДАТИ.

СОФІЯ, Болгарія, 17. серпня. — Больгарське правительство повідомило правительства малої антанти, що воно дасть відповідь на їх спільну ноту в справі пограничних нападів аж по повороті короля Бориса, який перебуває тепер на вакаціях в свого брата Кирила на Чехословаччині.

ВУ І ЧЕНГ НАТИСКАЮТЬ ДАЛІ.

ПЕКІНГ, 17. серпня. — Хінські генерали Ву і Ченг, по побіді під Ненковом, натискають на національну армію далі. Бомбардують міста і саджають людей по тюрмах, а люде самі не знають, кого вже держатися і за ким постояти.

ВЖЕ ЗНАЙШЛИ ДЛЯ КАМЕНЄВА ПОСАДУ.

МОСКВА, 17. серпня. — Каменеву, якого усунув Сталін з уряду комісара торговлі, запропоновано уряд совітського амбасадора в Токіо. Має би він прийти на місце Віктора Коппа, якого покликують до комісаріяту закордонних справ в Москві. Становище амбасадора в Токіо запропоновано в своїм часі Трошькому, але він відкинув ту пропозицію, бо думав, що його хочуть в той спосіб ізолювати. Приятелі Каменєва знова заявляють, що він ту пропозицію прийме, бо хоче відпочати по партійних клопотах.

СТАЛОСЯ ТЕ, ЧОГО ЙОГО ДУША БАЖАЛА.

ТУЛЬОН, Франція, 17. серпня. — Муляй Юссеф, султан Марокка, коли їхав оглядати Париж та переїздженим Середземним морем на французськім военнім кораблї, хотів побачити морську бурю, про яку він стільки див чув та читав. Це своє бажанне передав він капітанови корабля. Не треба було довго ждати, як загреміло і боввани зачали бити в корабель. Зялася страшна буря. Та з неї султан не мав богато потіхи, бо мусів бічи чимскорше до своєї каюти. А коли там не дуже приємно йому лежалося, казав передати капітанови, що він дуже має досить бурі і бажав би її вже не бачити. Бажанне султана сповнилося і тим разом, бо за короткий час показалася дуга, буря устала і випогодилося гарно. Сталося по волі султана, як в казці з тисяч і одної ночі.

БУДУЮТЬ УНІВЕРЗИТЕТ В ЄРУСАЛИМІ.

ЄРУСАЛИМ, 17. серпня. — До двох літ має бути побудований на склоні Оливної Гори англійський університет, якого кошта будови будуть виносити $250,000.

ФАШИСТИ БЕРУТЬСЯ ДО КОСТЮМІВ.

ГЕНУЯ, Італія, 16. серпня. — Фашисти назначили суддів, які оглядали костюми купаючихся в мори жінок і мущин і усували тих, яких убранне не відповідало фашистській приличности. Судді мали богато клопоту з жінками, які протестували.

В ХІНАХ ДАЛІ БЮТЬСЯ.

ПЕКІНГ, 16. серпня. — Доносять, що борба двох генералів, а то Ченга і Ву, з національною армією ведеться далі. Ву і Ченг мали заняти Нанков.

КЛОПІТ З ПОМЕШКАННЯМИ В МОСКВІ.

МОСКВА, 16. серпня. — Московський совет рішив взяти справу помешкань в місті в свої руки, бо дотеперішна адміністрація не дає результатів. Дотеперішний комітет вів з помешканнями спекуляції, на яких зарабляли спекулянти і неп-мани. Населенне душилося в тісних кімнатах, а великі апартаменти служили на гулятнку та нічні забави.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОТИ ХМАРОДЕРІВ.

ПАРИЖ, 16. серпня. — Французькому президентови Думергови предложено плян побудувати один великий хмародер на взір американських та уместити там міністерства, яких будинки замалі. Президент спротивився тому планови, бо є тої думки, що такий хмародер попсує симетрію краєвиду. Він буде дорого коштувати, а користи з него буде мало.

Користайте з нагоди! Користайте з нагоди,

ТЕПЕР БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ ПРИЙМАЄСЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧАС.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy.
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00

Foreign and Jersey City Rates:
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Підписка рисло три пенти.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00

В Джерси Сітті і Заграницею:
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СКЛОНІМ ГОЛОВУ

В тім самім часі, коли ми на американській землі мусимо вести боротьбу проти візантійства і путенства, коли мусимо обороняти свято і імя Івана Франка, коли деякі одиниці кажуть американській еміграції ломити собі голову над гетьманськими булавами, або думати про календар, відбувалася на нашій рідній землі карна розправа проти 12 інтелігентів Українців, яких польська прокураторія посудила о державну зраду. Обжалованої призналися до 9чинків, але до вини не почувалися і заявили, що тих вчинків допустилися вони на приказ революційної української організації, яка мала на меті створити на українських землях, що опинилися під Польщею — Українську Державу. Один з обжалованих, поручник Укр. Гал. Армії Іван Паславський, що признався до приналежности до революційної організації, зізнавав так:

До вини не почуваюся. Вчинок, який мені закидує акт оскарження виконав я на приказ моєї організації і уважаю його зі свого становища як бувший старшина Укр. Гал. Армії і як карний член української нації за вчинок чесний, як вчинок мойого національного обовязку.

Ходив я до польських шкіл і вже на шкільній лавці завважив я ту ненависть, з якою відносилися студенти Поляки до своїх товаришів Українців, як їх зневажали і гайдамаками прозивали. По скінченню гімназії вибухла світова війна. Я опинився в рядах австрійської армії і боровся на різних фронтах: російським, сербським, альбанським і італійським. Затерлися в мене тоді враження ненависти і незгоди між Поляками і Українцями. Перед обличчам смерти не бачили ми національних ріжниць. Ми боролися як люде, що мають в серцях однакові ідеї: вони незалежну вільну Польщу, а ми вільну і незалежну Україну. Доля сприяла нам. З вибухом революції по упадку царату і Австрії переняли владу у Сх. Галичині, як одинокі господарі на українській землі — Українці. Та радісна вістка розійшлася по всіх закутинах, де тільки були Українці і кожний старався як найскорше вернути в свої рідні сторони. Між ними вернув і я. Та тут стрінув мене важкий удар. Ті самі Поляки, з котрими я щойно боронив австрійської держави, з котрими я мріяв про кращі часи для наших народів, ті самі, з котрими я ділився послідним кусиком хліба підчас гураганного вогню над Пивою, ті самі, що недавно тому самі гуртувалися під чужим ярмом — вбивають тепер у груди моїх земляків, моїх братів, моїх сестер, вістря багнету.

Я став тоді в ряди української галицької армії в обороні рідної землі. Я побачив в Поляках своїх ворогів, зродилася в мені давна ненависть, яка зростала, коли я бачив на власні очи ті страшні знущання, яких допускалися Поляки і польська армія не тільки над полоненими українськими жовнірами, але й над цілим українським населенням та коли я довідався про звірське замордованне о. Підляшецького в Монастирисках і о. Нижанківського в Стрию. На Великій Україні попадаю в 1920 р. в польський полон. Без ложки страви і без води запьомбовують нас в тягарові вагони, через три дні тих вагонів не відчиняють і, так везуть нас до Стрия. А коли коли нас вивозити до табору в Тухольщинаку на чехо-словацьку землю. Туди доходять до мене вісти пр страшні відносини в краю, про кари екпедиції, про конскрипцію і арешти. Довідуюся, що інтернováno 20,000 українського населення, яке гине масово від тифу та що арештовано 50,000 з приводу виборів. Довідуюся про замиканне наших інституцій, про те, як проганяють наших урядовців зі служби і про смерть Бесарабової.

На вид тих жахливих картин я вважав, що безчинно сидіти на чужині це попросту гріх. Я рішився вернути до краю, що й зробив. Дістався до краю нелегально, бо паспорту не хотіли мені видати. Прибувши до Станиславова, довідався я про наглінку на наше шкільництво та наш український університет. Я бачив, як наш селянин пухне з голоду і як спроваджують польських колоністів на нашу землю, я бачив, як взявся уряд навіть до церкви, як завів навіть і там польське урядованне.

В той спосіб опинився я в революційній організації і по її приказу мав виконати напад на почту в Калуши. Напад не вдався і нас приловила польська поліція.

Так представляється мій вчинок. В очах пана прокуратора я бандит. Алеодля всіх людей, що знають, що то є воля, свобода і незалежність народу і розуміють, як їх треба здобувати — я не бандит. В довгих хвилинах сидженя в таборі і на еміграції, я читав, переймався і здобував собі основи для кращої будучини моєї нації на творах і споминах польських великих революціонерів від Окшеї, Мірецького, Барона аж до живучих ще сьогодня маршалка Йосифа Пілсудського, його жінки, б. президента Войцеховського, Довнаровича і всіх тих, що стоять на чолі польської держави. Я малий чоловік, я пішов тільки їх слідами. Я поступив подібно, як радив поступати італійцям у їх визвольних змаганнях найбільший польський поет і пророк Адам Міцкевич. Я поступав так, як поступав польський національний герой Йосиф Пілсудскі. І тому, судді, не судіть мене як бандита, але як члена українського народу, жовніра української армії, що виконував тільки приказ своєї революційної організації для добра свого укр. народу.

Так то виглядає короткий зміст оборони Івана Паславського. В той спосіб боронили себе і другі обжаловані. Не просили помилування, не викручувалися, не відпекувалися своїх вчинків і не жалували їх, хоч знали, що їх же тюрма. Суд присяжних засудив їх по розправі на довголітну вязницю.

Честь тим героям, що пішли добувати, хоч синам, як не собі, кращу долю в боротьбі. Хай спогад про них гартує рівнож і наші серця до дальшої боротьби.

БОРОТЬБА В НУТРІ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ

Останніми часами облетіла пресу всього світа чутка про нову революцію в Росії. Як виявилося, чутка ця була неправдива. Подали її з приводу невеликих заворушень серед робітництва в Одесі та в инших містах. Головною одначе причиною цієї чутки були події, що зайшли внутрі самої комуністичної партії.

З одного боку смерть большевицького ката Дзержинського, а з другого боку жорстока розправа диктатора Сталіна, з так званою опозицією в большевицькій партії, до якої належать стовпи комунізму, як Зіновев, Каменев, Ляшевич, Пятаков, Троцький, Радек та инші, робила цілком імовірними чутки про повстання.

Зрештою виявилося, що ті чутки посіяно головно Поляками та Румунами, які хоч безпосередньо межуються з Совдепією, але майже завжди подають неправдиві відомости про життя в ній.

За те, коли розвілялися вигадки про рівні повстання й бунти в Совдепії, осталося фактом те, що внутрі большевицької партії почалася боротьба між різними групами. Боротьба та, яка відбувається з відповідним большевикам темпераментом і тактикою, мусить набрати самих жорстоких форм. А це в тисячу разів гірше для большевицького панування ніж якісь часткові повстання робітників чи навіть армії. Такі повстання можна перебороти, можна здавити їх, але внутрішнього розкладу партії, внутрішнього зараження її міжгруповою боротьбою вже нічим не спиниш і не вигоїш. Цей процес може довести до повного розкладу й загибелі партії. Партія готова викопати для себе могилу власними руками, як це викопав собі ранійше старий царський уряд. А тоді готова наступити нова безкровна революція, як то було в 1917 році при повалению царату.

Ще більше комплікує розклад комуністичної партії те, що в ній нема одної опозиції, а є їх більше. Головні з них можна назвати: правою на чолі з Троцьким і лівою на чолі з Зіновевим, а до них треба ще додичислити так звану робочу опозицію на чолі з з Шляпніковом. Усуваючи членів цих опозицій з керуючих становищ в партії та в совдепії взагалі, а навіть виключаючи декого з партії, Сталін ставить їх проти себе одноцілим фронтом й примушує таких непримиримих ворогів як Зіновев, Троцький і Каменев стати одним фронтом проти Сталіна й Політичного бюра, в якім він головує. Власне Сталін є тому й диктатором в Росії, що політичне бюро є законодавчим органом комуністичної партії. Постановивши того бюра мусять виконувати всі партійці та всі органи большевицької влади. Викинувши з того бюра опозиціонерів і втягнувши туди своїх особистих приятелів, Сталін став безконтрольним комуністичним диктатором.

Розходження між Сталіном і Зіновевом, Сталін різко формулував на засіданні Політичного бюра 22. липня, коли він доказуючи шкідливість для совітської Росії пропаганду світової революції. Всі обіцянки Зіновева щодо такої революції, назвав він „ідіотськими необдуманими висловами".

„Досить викриків про світову революцію, — говорив Сталін, — досить цих беззмістовних листів і звертань до якого небудь ідіота в чужій державі, котрий робить з себе лідера, що може повести мільони пролетаріяту в бій проти капіталістів".

Ще ранійше член робочої опозиції Медведів писав у листі до Шляпнікова про Зиновеського комуністичний інтернаціонал: „Творяться череди дрібнобуржуазных посіпак, які за російське золото самі з себе творять пролетаріят та засідають в комінтернах, як представниами „найреволюційнійшого робітництва".

Святу правду говорив Сталін та Медведів, хоч Медведів тепер тек в числі опозиціонерів і тому невільний собратник Зіновева. Між иншим це дуже цінна заява самих комунтів про їх посіпак, що розвіяні по всьому світу для творення комуністичного руху.

Далі Медведів, як член робочої опозиції, різко розходиться з Сталіном по селянському питанню. Робоча опозиція гадає, що не треба звертати уваги на селянина, бо він засуджений на здібнення, росклад, а тому політичного значіння не може мати. Натомісць все треба дати для економічного розвитку пролетаріяту, як революційного чинника. Тому з села треба тягнути все, що можна, ні скільки не турбуючись про його майбутню долю. Сталін же навпаки гадає, що від економічного сильного села залежить нормальний економічний розвиток всієї держави, а з ним і пролетаріяту.

Між опозиційю Троцького і робітничою є значні розходження в питанню притягання чужинецьких капіталів до Росії та взагалі в розвитку капіталізму в совдепії. А між ним і Зіновевом є теж ріжниця в поглядах що до тактики комуністичного інтернаціоналу та що до світової революції. Кромі того стала між ними непримирима ворожнеча після того, як два роки тому Зіновев і Сталін „відшили" від справ Троцького та післали його на Кавказ лікуватися, куди тепер виїхав Зіновев.

Отже крім теоретичних, тактичних та инших партійних розходжень між ріжними большевицькими генералами від комунізму є непримирима ворожнеча з особистих причин: ображена амбіція, позбавлення тепленької посади, то що. Це приводить до того, що коли переможе одна опозиційна група, то негайно проти неї роспічнеться боротьба другої групи і так воно повинно тягнутися до повного самопожирання большевиками один другого.

Тепер ми стоїмо на межі, коли большевицька партія та влада увійшла в полосу тяжкої внутрішньої кризи. Партія, що була сильна своєю внутрішньою дисципліною й монолітностю, завдяки чому вона перебороала страшні трудности на шляху до свого панування, почала гнити. Вразі якогось нового потрясення не знайде вже вона в собі минулої сили опору.

Наздідки внутрішньої боротьби вже тепер дають себе відчувати. Хоч назовні здається, що Сталін вже переміг і розігнав свою опозицію, всеж він переніс зізд совітів з осени на весну. Також перенесені на пізнійше вибори до совітів. Це все робиться тому, що Сталін сподівається за довший час остаточно розгромити опозицію, висилаючи в різні кінці Росії її лідерів та виарештовуючи звичайних активних членів. Може Сталін дійсно на цьому виграти, а може й програти, бо опозиція теж не спить і за довший час зможе між собою зговоритися та зорганізувати ся до спільної боротьби.

Становище большевицької влади тепер непевне і годі передбачити, що з нею в недалекому майбутньому буде. Фактом є те, що самопожирання большевиків уже почалося. Можна сподіватися, що цей процес буде продовжатися далі.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС: „СВОБОДА".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

НА СЕЛО ЛЮДЕЙ ДУРИТИ!

Бачучи полеміку, яка ведеться між редакторами „Свободи" і „Америки", хтів би і я забрати коротке слово, котре може буде декому не в вподоби, але я скажу те, що мені моя совість наказує сказати.

Не маю ніякої особистої причини, щоби відноситися до кого небудь ворожо. Я хотів би представити тільки чисту правду, таку, яка відповідає поглядам більшости Українців міста Дітройт, Миш.

Серце крається чоловікови на саму згадку, що появилися між нами одиниці, котрі намагаються в демагогічний спосіб ницити ту нашу працю, яку ми так мозольно творили через довші роки. Всіляке ми тут вже переходили, це знає кождий, хто інтересувався українською справою. Були між нами рідні партії і негодования а однак ніхто з них не йшов на руку нашим ворогам. Знаємо добре і те, що в часі приїзду д-ра Мишуги до Америки українська еміграція була розбита а народна робота припасана. З агітацією за Національною Позичкою відновилося народне життє, почався великий вічевий рух. Спільна праця, спільні жертви і спільна ідея зачали поволи обєднувати нашу розбиту еміграцію. Позичка Національної Оборони забрала від нас пару центів, але збликила еміграцію до себе і створила тут загально-народну політичну організацію „Обединене". Скільки в тім всім було праці др. Мишуги ми всі добре знаємо. Він з нами всіми переписувався, ми його чули на вічах і конгресах.

А запитаймо тепер д-ра Назарука і епископа Богачевського, що вони обидва до купи добрего зробили в Америці для української справи.

Пригадаймо собі тільки, яка то була сильна Січова Організація пред приходом д-ра Назарука до Америки. А ці-ж тепер та Січова Організація не є здесяткована? Др. Назарук замість скріпити Січову Організацію розбив її своїми „Отче наш"-ами та гетьманатом. Розбивши Січову Організацію, причавлав до епископа Богачевського і розпочав новий „файт". Чи д-р Назарук і епископ Богачевський думають, що український загал в Америці дасться водити так, як водять жандарми наших невинних братів в старому краю? Чи др. Назарук і епископ Богачевський думають, що члени „Провидіня" позволять вживати часопись „Америку" на лайки, і вношення роздору між український загал в Америці? Покажіть, др. Назарук, свою роботу в Америці і роботу епископа Богачевського. Що Ви тут зробили для української справи? І чи не сором Вам тепер вчити таких, що працюють і нарід до правди навертають?

Д-р Назарук! Ану подайте нам, кілько то разів еп. Богачевський виступив явно в обороні українського народа, скільки разів згадав між народом про ті злидні, які переживав і переживає наш нарід під ляцьким окупантом, скільки разів згадав про тих наших нещасливих інвалідів, котрі з болю і голоду примирають в ляцьких арештах, скільки разів згадав про тих нещасливих вигнанців, котрі до днесь тинаються поза межами рідного краю. Чи згадав коли еп. Богачевський про ті здирства та кривди які ляшня заподіює нашому бідному народови? А тут можна сміло говорити, тут владика не має чого боятися польського жандарма. Тут не треба бити поклонів перед польським урядом. Тут можна протестувати проти Поляків не тільки перед своїми, але й перед Американцями так, як це робіть епископи других народів. Нічим нас не одурите, ні не закриче нас. Для нас церква це народ, і епископ мусить у нас з народом чисилитися і за ним стояти.

Ви ще хочете, щоби ми вирекися нашого каменяра Івана Франка. Та зрозумійте, що скорше український загал в Америці виречеться Вас і Владики, як мав би виречися українського Мойсея. Ви думаете, що коли Ви з Владикою не любите Івана Франка, то тим самим відберете і від нас любов до нього. О ні! Дуже помиляєтеся. Ми знаємо, як оцінити велику працю покійного Франка і не позволимо плямити його святого імени.

Ви пропагуєте, др. Назарук, власть одної особи, може такої як Ви. Сохрани нас, Господи, від гляда, огня і войни та від влади такої особи. Ми чуємо Ваш дух. Ось у нас домагалася громада панахиди за Франка, але наш парох, о. Сембратович пішов радитися в тій справі аж до епископа. А панахиди як не було так і нема. Ось до чого ми доходимо в Америці.

Не думайте, др. Назарук, що хтонебудь стоїть за Вами. Ви всегда тішитеся Гемтрамком, бо звідтам було пять підписів з протестом. А я Вам відповім, що Ви милитеся. Бо коли би та громада стояла вірно за Вами і Владикою, то певно переписаловби церкву на Владику. А то ні. Я вірю, що весь український загал в Америці є той самої гадки, що наша дітройська громада. Ми не даємо себе нікому збаламутити, ні не позволимо вносити нам в рідну хату роздор.

Яків Поливка,
довголітний член 175 від. У. Н. Союза, десятьлітний урядник місцевого 96-го відділу „Провидіня", та член Січової Організації, 4. округ, 13. сотня в Дітройт, Миш.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

88.

Товариство Січові Стрільці в Нортгемтон, Па., відділ 44. Українського Народного Союза.

На піврічних зборах, котрі відбулися дня 13. червня с. р. по справозданню урядників, слідувати уваги в справі Сиротинця. Перший забрав голос в тій справі председатель Степан Кудрик і в гарно обдуманій бесіді представив товаришам цю високоозначну інституцію, якою має бути наш Сиротинець збудований за ініціятивою Українського Народного Союза для своїх членів. Можливо, що нашим „рутенцям" з Филадельфії не довподоби цей будучий дійсно український Сиротинець то на це нам не треба звертати уваги, бо ми члени У. Н. Союза є Українці і бажаємо мати свій рідний приют для українських сиріток, бо тільки в своїй хаті своя правда.

В справі Сиротинця забирали богато голосів члени і всі заявилися за тим бажанням, щоби Комітет будови Сиротинця приступив як найскорше до діла. Після цего ухвалено слідуючі внесення:

1) Кождий член з нашого товариства, складає одноразовий даток 1 доляр на Сиротинець; а коли в товаристві стоїть чоловік і жінка, тоді платить тільки одно цю саму суму.

2) Дальша збірка на Сиротинець буде зібрана з улаштованої балю, пікніку, представлення і т. п.

Всі члени висказують сердешну подяку Екзекутивї У. Н. Союза, що будуе притулок для своїх сиріток. Бажаємо Комітетові покінчити щасливо почате діло на славу У. Н. Союза і його членів. На цих зборах зібрано 25 долярів, котрі засилаемо до згаданого Комітету. Збори закінчено народніми гимнами: „Ще не вмерла Україна" і „Не пора Москалеви й Ляхови служитьф" — За уряд від. 44. У. Н. Союза: Стефан Кудрик, пред.; Андрій Чепеляк, секретар; Юрко Порохнак, касієр.

89.

Братство св. апп. Петра і Павла в Клівленд, Огайо, від. 102. Українського Народного Союза.

Братство ухвалило зі своєї каси 50 долярів на Сиротинець при Українськім Народнім Союзі.

І від членів збірка зачалась. Але сі гроші стримано, бо збірка ще не скінчилась. Вкоротці відішлемо і жертви від членів. — За уряд братства: Николай Бусько, секретар.

90.

ЛЕЙКВУД, О.

З хрестин на Сиротинець.

Відбулися хрестини в гром. Івана Качура на яких зложили щирі сини України маленьку суму на Сиротинець в сумі 5 долярів. Зложили слідуючі: Іван Качур 1 дол. Іван Денега 1 дол. і кількох по 50 центів. Сердечне спасибі всім чесним жертводавцям. — Т. Грушак, секретар від. 108. Українського Народного Союза в Лейквуд, Огайо.

91.

Братство св. Михаіла в Нескегонінг, Па., відділ 231. Українського Народного Союза.

На мітингу дня 22. липня було ухвалено, щоб вислати з каси нашого відділу 10 долярів на Сиротинець У. Н. Союза. Також всі члени згодилися оффірувати на ту ціль від себе по одному долярови. Поки що ми грошей ще не висилаемо, як збиремо від членів, тоді вишлемо гроші всі разом. — За уряд братства: Теодор Кабин, голова; Юліян Новик касієр; Василь Луцишин, секретар.

92.

Товариство Запорожська Січ в Перт Амбой, Н. Дж., відділ 155. У. Н. Союза.

До Хвального Комітету Сиротинця: Сим повідомляємо Вас, що на піврічнім мітингу товариства ухвалено на будову Сиротинця 25 долярів котрі ми вже заслали чеком.

Що до членів ухвалено, що кождий член має до 1 січня 1927 р. виповнити свою належитість. Я сподіюся, що на слідуючім мітингу в місяцю серпни вже зачнемо збирати від членів.

Сим здоровлю і остаю з поважанием: — Дмитро Федчишин, секретар.

93.

Братство св. о. Николая в Ст. Франсой, Мізурі, відділ 225 Українського Народного Союза.

Збірку посилаю і подаю імена котрі зложили, а решта членів то пізніше зложуть. З каси наразі нічого не посилаемо, а то тому, що каса тепер вичерпана, бо ми мали пару членів слабих. Пізнійше то шось оффіруємо. — Стефан Патен, секретар.

94.

Братство св. Анни в Меганой Плен, Па., від. 365 У. Н. Союза.

Братство жертвувало з братської каси 20 долярів на Сиротинець при У. Н. Союзі. — За уряд братства: Михайло Рудинський председатель, Тимко Цебринський, секретар; Михайло Кошицький, касієр.

95.

На Сиротинець з Істон, Па.

Члени товариства ім. Б. Хмельницького, від. 87. У. Н. Союза зложили в гіпшу 108 долярів які тепер висилаемо на наш Сиротинець. — За уряд товариства: Микола Підгайний.

ВЕЛИКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС У ЛЬВОВІ

З промови оборонця д-ра Льва Ганкевича.

Присяжні судді! Перед нами політичний процес — дуже політичний. Процес може останній в першому етапі національних відносин двох сусідніх народів. Повних сім літ я і мої товариші сидимо на лаві оборонців і ведемо благородну боротьбу з паном прокуратором. Хотіть думавби, що ідемо рівними шляхами, але воно так не є. Ні ми, ні пан прокуратор не хочемо неправди в тій справі і ми в цілій нашій поставі ідемо до одної цілі, до викриття правди, тої зимної, обективної, безпристрастної матеріяльної правди. Я і мої товариші сидимо на лаві оборонців, у тих окопах святої трійці, повних 7 літ. Сидить біля нас пан прокуратор і ми його, а він нас мав вже час пізнати. Колиб не те, то цей політичний процес протягнувся би багато довше. Коли цілі літа минають, а два народи, український і польський, не мають нагоди зійтися і сказати собі правду в очі, то ми тут собі говоримо її тепер. Болюча вона, неміла і гірка нераз, але правдива.

Присяжні судді! Пан прокуратор назвав цей процес політичним, я вповні згідний з ним. Але він такий великий, що мене обгортає ляк, чи зможемо ми всі чотири вирвати з наших мозків, з наших серць і цілого процесового матеріялу все те, що належалобби нам сказати.

Не довіряючи власним силам, я запозичився у визначного варшавського адвоката Смяровського, який станувши вперше до оборони перед польським судом в Варшаві, сказав між иншим так:

Pierwszy raz przed polskim sądem — sprzeczne uczucia. Ogarnia mnie żal, że ten oto polski sąd sądzi nie tylko zbrodniarzy, nie tylko tych, co przekraczając prawo, jednocześnie gwałcą elementarne i wieczne zasady moralności, godzą w najwyższe świętości przez ludzkość zawsze i wszędzie uznawane, ale że przed tym sądem stają ci, co nigdzie za zbrodniarzy nie są uważani, co nieraz tracąc z mocy wyroku sądowego wolność, nie tracą szacunku samych sędziów.

Zdaje mi się, że wyjście znajdziemy w trzeźwej ocenie zjawisk społecznych z jednej strony, a z drugiej, strony w spokojnej i objektywnej analizie stosunku naszych sądów do stojących przed nimi zagadnień.

Dawna, trochę dziecinna, wiara nas wszystkich w przyszłą Polskę, jako idealny kraj porządku i ładu, powszechnej miłości i braterstwa — wiara, że sam fakt odzyskania przez naród nasz niepodległego bytu ludzi przemieni w aniołów, była wiarą naiwną i rzeczywistość zaprzeczyła jej boleśnie. Przekonanie, że sądy polskie będą różniły się od dawnych sądów zaborczych tem, że nie będą znały procesów politycznych, było błędem tych, co znienawidzili sądy zaborców za ich metody, w procesach tych stosowane, i wyobrazili sobie, że wymarzona przez nich, piękna, szlachetna i przez obywateli umiłowana Polska u siebie tych procesów ani tolerować, ani wogóle potrzebować nie będzie.

Ale oto Polska rodząca się w bólu i nędzy, wśród niesłychanych zawikłań społecznych, pośród gwałtownych walk klas, obozów i stronnictw, nie mogła się stać rajem ludzi bezgrzesznych. I niedoskonałość zarówno rządzonych, jak rządzących, zarówno obywateli, jak i państwa sprawia, że procesy polityczne stały się w Polsce zjawiskiem nieodłącznem od życia politycznego.

Sąd polski w sprawach politycznych to nie państwowy organ represji w stosunku do politycznych przeciwników, to nie skała, od której odskakiwał każdy argument, o którą się łamała najściślejsza logika.

Jest droga, na której pomiędzy ludźmi dobrej woli porozumienie zawsze może nastąpić, i na tę drogę chcę wejść. Jest to droga szczerości i prostoty, jest to droga szczerego w treści i prostego w formie zakomunikowania wam tego, w co ja głęboko wierzę i o czem jestem głęboko przekonany. Tę moją wiarę i te moje przekonanie chciałbym wam, sędziowie chociaż w części udzielić i na gruncie tej mojej wiary z wami rozmawiać.

Я не мігби так гарно, так сильно і просто сказати. Тому я відважився у його позичити тих кілька слів, узнаючи їх за мої і хочу з вами, присяжні судді, побалакати.

Під шляхом, промощеним паном прокуратором. Він почав свою промову 1918 р., від тої найбільше активної боротьби, коли то обидва народи так сильно, так елементарно, так щиро і так по рідному... себе мордували. Але він вирвав з великої картини тільки фрагменти, а цього не можна робити; бо освітлення фрагменту буде не повне, одностороннє. Не в 1918 р. почалася дружба і воорожнеча обох народів і не від того року я говоритиму.

Погляньмо, що було до 1918 р.?!

Польща. Катерина II. Косцюшко. Погром Праги. Ніби Круль, Князь Константин, Бельведер, Висоцкі. 31 рік, Повстання 63 р., а за тим цілковитий розгром польської нації. Повстанців порозстрілювано, посаджувано, маєтки поконфісковано, школи позамикано, одним словом на всіх язиках все мовчить, а решта на еміграції шукає долі. І в инших царинах це саме. По позитивізмі Свенціховського, Охоровича, о. Крупінського, приходить т. зв. етичний напрям, як відгомін Толстоїзму з кличем: „не протився злу". Клич: не для народу без волі, не для народу закутого в кайдани. А тимчасом приходить матеріяльна розкіш і богацтво. В бувшім Королівстві повстає і розцвитається капіталізм, який здобуває ринки збуту в цілій Росії і на далекому сході. Починається кар'єровичівство, яке доводить до цього, що в Вильні відслонюють памятник Катерини II., а польська шляхта бе поклони бере матушкою. До Варшави має приїхати в гостину цар Микола II. В Варшаві завязується польський Комітет, щоби гідно прияти царя.

А як виглядало духове життя Польщі. Про це свідчить книжка д-ра Вітолда Йодкі:

„Ruch wydawniczy osłabł zupełnie. Księgarze nie wiedzą, co wolno sprzedawać, a co zakazane, wydane na łaskę pierwszego lepszego komisarza policji. Odczytują prelekcje publiczne z największemi trudnościami, a szkoła prawie nie istnieje.

Ankieta wykazała, że zaledwie 5% umie czytać i pisać. Gimnazja i szkoły wyższe są zamknięte lub uczęszcza do nich garść dzieci urzędników i zrusyfikowanych żydów. Szkoła zaś prywatna istnieje tylko w zarodku. Przeszkadza jej rozwijać się 11 kaczych rządzących krajem. Pamiętać zaś należy, że obok oficjalnego rządu rosyjskiego zorganizował się obecnie drugi nawpół potajemny, ale stokroć gorszy od tamtego".

Завмирав дух народу, завмирало і духове життя. А рівночасно минули часи економічного розквіту. В 1904 р. В. Жуковський в своїй книжці „Політика інтересів" стверджує, що в промислі наступила криза і що в 1904 р. було справді в польському промислі 88 мільонів рублів доходу, але рівночасно і 83 мільони страт. В самім Домбровськім басейні від Ч. липня 1903 р. до 1. липня 1904 р. виплачено робітникам о 4 мільони рублів менше як попереднього року.

І в ту хвилину виходить маленька книжочка: „Практичні завдання революції в російській займанщині", З. Мечиславського, в якій автор каже між иншим: „Поминаємо, що цілий пролетаріят так свідомий, як і ще темний, що найбільше відчуваємо тягар пануючих відносин. А це й инші верстви не мають ніяких причин до вдоволення з правлінь наїзду на нас. Хлопи, гноблені царськими урядниками, переслідувані за національність, релігію, гнані до війська на край світа, позбавлені можности культури, певно не є вдоволені. Дрібномішчане мають знову свої болі. Інтелігенція терпить з причини русифікації. Поляків не допускають до урядових посад і т. п."

І тому кличе до революційної боротьби, до найширших конфіскат, до демонстраційних нападів, а передовсім на особи, що кермують адміністрацією і на інституції спеціяльно ціннї, як каси, склади збруї, набоїв і т. п.

Цей З. Мечиславські, це Йосіф Пілсудскі, перший Маршалок Польщі. Тоді за його поклоном ідуть і ті, про яких каже поет:

...ich za Polskę — ścigał świat
ich za Polskę — męczył kat.

Тоді пішли: Йошш або Вронський-д-р В. Йодко, Карскі — Тітт Філіповіч, Ос... Арж або Плохоцкі, Леон Василевскі — всі три визначні польські дипльомати, Зборовіч або Мазур, редактор Лондонського „Пшеднєсвіту" — п. Ст. Грабскі, Зоська-Висоцкі, посадник Варшави і проф. політехніки Льольько-Людвік Кульчицкі радник Міністерства Торговлі, Адам Кжиціцкі, Серошевскі, Жеромскі, Даниловскі, Неміловскі. Це все ті, що розбивали каси і рабували гроші, мордували жандармів і поліцаїв.

П. Прокуратор сказав вчера, що не можна припускати, що би з тих обвинуваченых могло вийти щось порядного. Я в тій хвилині вичислив тих розбійників, а що з них вийшло? Все нинішне польське життя на них стоїть. Всі вони нині на передових державних становищах: Пілсудскі, Войцеховскі і т. д.

П. Прокуратор жалував вчера убитого поліцїянта Громадку, згадував його зі сльозами в очах, як неповинну жертву. А чи винен був цю комі той російський мужик з над Волги, чи український з Полтавщини, коли стоїв на варті біля кас у Польщі і дістав кулю в груди?! А чи винен був польський терорист, який убивав того мужика? Теперішний посол Слєдзіньскі убив російського поштового урядника, який не хотів віддати каси і не надумувався довго...

А тепер трохи про мій народ.

...І приходили козацькі полковники до польського короля і казала йому: Ясний Пане Королю, верни нам вольности, церкви, що взяли католики, Могилянську академію, монастирі, шпиталі, семинарі, а ми Тобі чесно і вірно послужимо.

Присягав король, присягали козаки, та ні одна сторона присяги не дотримала. На варшавському соймі пани не додержували умови, бо жаль їм було приносити хотяй би найменші жертви вітчині. І тягнувся той трагічний процес червоною ниткою, аж обі сторони поділа... Катерина II, але з нами гірше зробила.

А потому було в нас Кирило-Мефодіївське братство, був Шевченко, були спроби зриву, аж прийшов 1876 р. з законом Юзефовича, що заткав уста націй і звязав їй крила до решти. Прийшли страшні і соромні часи. В Петербурзі, Відні хвалили нас як найвірнійших вояків, а український волинський полк стеріг самого білого царя у його палаті. І яка трагедія судьби. Ще в 1905 р. цей полк мордує революціонерів на вулицях Петербурга за царя і отечество, а вже в 1917 р. він перший іде проти царя, і здобуває його зимовий дворець.

1917 рік розбив наші кайдани. В Київі повстає Центральна Рада, яка — як пише польський письменник „Ян Урсин" в своїй брошурі: „Перші боротьби за незалежність України" — за перший свій обовязок уважала створення Міністерства „польського і жидівського". Бюджет міністра освіти призначив в першому році істнування більшу суму на школи цих національних меншин, як на школи українського народа.

А тимчасом в Австрії її розпад збудив у всіх її народів жажду волі і свободи. Ми можна дивуватися Українцям, коли Поляки, Чехи, Серби, Хорвати забажали своєї держави? П. прокуратор пригадав вчора приклі моменти із цеї визвольної боротьби з 1918 р. Між ним Косачів.

Панове судді! Не переліцитовуймо себе у пригадках. Я вам не буду згадувати Берестя і Пикулич. Хай нас краще розсудить історія.

Закидуєте нам, що ми Вас не любимо. Панове. 7 літ тримаєте нас за горло, що аж очі з орбіт вилізають і кажете: „Не будь антипанствовий, а будь льояльний і люби мене". Чи можна в такій ситуації говорити про любов?! Плюньте на того, що каже: „люблю". Пустіть горло! Дайте жити! Отсе і є підкладом нинішнього процесу, отсе є тим тлом, на яке складаються віки. Воно вже півсмідомо в душі кождого члена нації. Чи не розумієте того, що замкнення кождої української школи, вигнання кожного батька урядовця зі служби, чи поліційні переслідування отсих українських патріотів, те тло поширювали і поглибловали?!

П. Прокуратор в формі питання поставив справу. Чи якби не було тих дробнych usterek w administracji чи булибби отсі патріоти виконали наказ? Я скажу. В українській армії був і наказ, але був і свідомий патріотизм, а як був наказ, то був наказ не тільки армії, але і наказ цілої нації. А я більшого бога не знаю!

П. Прокуратор сказав, що це хоч і політичний злочин, то він не сміє бути безкарний. А я скажу, що сміє і був. Я пригадаю Вам хотяй би процес в Тернополі з 1891 р. процес за державну зраду студентів революціонерів Поляків.

Про нього так пише „Слово Польське" з 11. жовтня 1925 в статті:

Niegdyś a dziś
(na marginesie rozprawy Steigera).

Було то w marcu 1893 roku.

Перед ławą sędziów przysięgłych w Tarnopolu stanęło nas 24 oskarżonych przez prokuratorjum Państwa „o zbrodnję zdrady stanu". Droga tajnych spisków mieliśmy, zdaniem spełniającego swój urząd prokuratora dążyć do oderwania Galicji od monarchji austrjacko węgierskiej i do stworzenia z niej państwa samodzielnego"!

Sąd przysięgłych wydał werdykt uwalniający wszystkich oskarżonych!

Ława sędziów przysięgłych po ukończeniu rozprawy zaprosiła siedmiu obrońców na bankiet, by im podziękować zato że jęli się obrony młodzieży co stanąwszy na służbie ideałów narodowych dostała się zato do więzienia i którym groził werdykt potępiający. Sumienie społeczeństwa dało „placet" naszej pracy.

A była ta ława złożona z przedstawicieli różnych narodowości. Byli w niej Żydzi i Rusini, a musieli się skłonić przed ideałami wiezionej młodzieży. Bo cóż mimo najsprytniejszego śledztwa możnu jej było zarzucić. Młodzież stworzyła tajne kółka, które za zadanie wzięły sobie czuwać nad rozwinięciem i pogłębieniem poczucia narodowości i zwalczać wszelkie objawy lojalności, postawić etykę młodzieży na najwyższym poziomie.

П. Прокуратор сказав, що колиб отсі українські патріоти, що сидять тут на лаві обжалованих, були зробили щось доброго для народа, бувби він відгукнувся. А я відчитаю ще один уступ із цеї статейки „Слова Польського".

„Społeczeństwo polskie milczało, nie zdobyło się na żaden męski odruch świadczące o tem, że drogę, którą poszły jej dzieci uważa za dobrą i wskazaną dla młodzieży polskiej.

Odezwały się tylko uczucia rodzinne i przyjaźni, tej ostatnie nieśmiało.

Панове присяжні судді: Не трибунал фахових юристів має їх судити, але Ви. Не Президент Республики має право ласки. Він може мати доперва тоді, коли Ви засудите. Але тепер це право маєте тільки Ви — присяжні судді. Ваше право заграантоване Конституцією. Так, як це було колись в тому тернопільському процесі. Не цісар в Віденському Бургу, але присяжні судді в Тернополі вирішали справу.

Іван Франко.

ПАНСЬКІ ЖАРТИ.

ПОЕМА

ОСТАННІХ ЧАСІВ ПАНЩИНИ.

(9)

Аж по страшенній довгій хвилі,
Коли вже біль почав глушить
Крик мучених, пан рік: „Досить!"
Їх підняли, снігом обмили,
Та не було вже в бідних сили,
Щоб удержатись на ногах,
Їх слуги мусіли держати.
„Ну, що", — став пан до них казати,
„Пізнали ви по обличах
І знаєте, чим то смакує,
Як проти пана хлоп цуплять?
Ще ви пізнаєте не так!
Се вам від мене лиш завдаток,
В циркулі жде вас додаток.
Ведіть їх, хлопці, в добрий спритком,
В шпихлір, і на один причах
Усіх зважіть і дайте їсти!
Потому нам розкажуть вісти
Про подорож. Ми ще прийдем
Балакать з ними два три слова,
А як навикнуть нам розмова,
Їх до циркулу відведем".

А ми сховали, моя мертвій,
І ні-чичирк. Всі ті події
Останню крихточку надії
Нам відняли. Що нам робить?
Бороться з паном, ми не в силах,
В губернію, хиба на крилах
Жалоба наша долетить,
А з паном старости держить.
Нам лиш лишається мовчати,
А ні, то поле й дім кидати
І в світ за очі уникати.

А пан, вповні щоб довершить
Свою побіду, обернувся
До нас і сердо огризнувся:
„Ви бачили, яка моя
За бунт заплата? Чей надалі
Всі будете докладно знали,
Як скоботати вміє я.
Жалієтеся, хоч усе більше,
А я потрапаю ще й сильніше
Подосадуйте. Кому свою
Неміла вікувати тай тріпуе!
І ще одно: ваш ван комісар
Вам набрехав, що швидко цісар
Чи хто — вам панщину дарує.
Що там комісарю за те
Припаде, се ще ви вздрите, —
А я кажу виразно вам:
Не вірте, хто вам се голосить,
Бо він не волю вам приносить,
Але біду. Ні цісар, ні сам
І з неба Бог не має права
Те дарувать, що моє!
Ні, ні-се не цісарська справа!
Ні Бог, ні цісар не дає
Того, чого і сам не має.
Так слухайте-ж, що скажу вам:
Хай жадна воля вам не сниться!
Не цісар вам її ховає,
І поки я тут, не явиться
Вона, хиба я сам вам дам!"

Так богохульними устами
Він вимовив і в двір пішов.
Здається, сими він словами
Бажав нас пригнітить, немов
Тяжким каміннем; та протимно —
По тих словах в нас дух ввійшов.
„Сліній, сліній!" — ми погадали —
„Ти думаєш, що світ увесь
В руках держиш, а доли дивно
Тебе веде і всяких, і всяких,
І сам не зглянешся, як пасмо
Твоєї гордости урвесь."

І вже не страшно нам, не жасно
Було, коли щось по двох днях
Пленіпотенція наших бідних
Ледви-живих на битий шлях
У путах повели. Як рідних
Ми їх прощали і кричали:
„Не бійтесь, браття! Бог благий.
Не дасть, щоб без кінця ширяли
На світі наші вороги!"

Нам не страшна була й та чутка,
Що до циркулу надоспів
З губернії наказ: зараз тутка
Комісарю спішить у Львів!
Пан з радости аж руки тер;
„Взяли бунтівника з повіта!
Засадять же його тепер,
Що, певно, не побачить світа!"
А ми хоч тяжко сумували,
Та все одну потіху мали:
Бог правди й волі ще не вмер!

XV.

Великодня Субота 1848. р. — Цісарський патент зносить панщину.—Хлопи не розуміють. — „Ходім до пана!"

Минула та зима проклята,
Остання із прокятих зим.
Збликались Великодні Свята.
Вже перед Четвергом Страшним
У поді почалась робота.
Настала вже й Страшна Субота —
Великий, незабутий день
Для нас, великдень наш єдиний.
Хвилину кожду той днини
Я тямлю, мов би все лишень
Учора діялось.

Ми зранку,
Ще й заморозь не відійшла,
В дворі пшеницю-марійку
До сійби ладили. Була
Пора у рання сійби, обід,
Коли упорались з зерном.
„Гальо додому, а бігцьом!
І кождий зараз хай прийде
Із бороною на майдан!"
Отак командував сам пан.

Побігли ми, перекусили,
Що там готового було,
Та поспішаємо що-сили.
Уже зібралось все село,
Хто з боронами, хто з сівнми,
Жінки й дівчата з рискалями;
Ще назагалні і хлопят-
Погоничів, та з вужевками,
Щоб борони йшли затягать.
І поставали ми рядами,
Немов на муштрі салдати;
Атаман ходить поміж нами,
Числить, чи всі, й розпоряджує,
Кому, куди і з ким іти.

В тім зирк, аж возик забіджає
Горі селом, одним конюом.
Край фірмані гайдук купає,
А фірман дуска батогом.
А дзвку — хто се? Боже милий!
Се-ж він — комісар, се той сам,
Котрого ніби засадили
У Львові! Дивно якось нам
Зробилось, серце так забилось,
Немов нечувану якусь
Страшну, чи радісную новість
Ось-ось почути нам судилось.
Атаман навіть, хоч не трус,
А також став, мов остовпілий,
І тільки буркнув зтихла: „Бог вість,
Що се значить! Але, мабуть,
Се щось негарне".

Як уздріли

Нас ті, що їхали, так тут
Комісар штовхнув гайдука;
Гайдук зжахнувсь отуманілий,
І мало-мало сторчака
Під віз не впав. Та вмить продрухавсь,
Рукою в заушник почухавсь,
Зігнувся звільна і відгиб
Соломи в возі, зліз соломи
Щось вниз, мов великий хліб,
Завите в шмату. Гладимо ми
И дивимось. Аж ось гайдук
Зліз з воза, взяв того до рук,
І через плечі, мов барило
Повісив, шмату відгорнув —
Се тарабан! Гей, як торкнув,
Заторохтів, загримотів,
Що аж луною покотило
По всім селі. Загаморило
Село. З городів, з поля, з хат
Старі й малі кричать, біжать
Послухать, що за ця пригода,
В широкий круг юрба народа
Віз обступила.

„Тихо, гей!" — Комісар закричав писклино
І встав на возі, вивів живо
Папір з кишені.

„Я отсей
Папір вам маю прочитати,
І прошу тотре уважати,
По то патент цісарський є".
І став комісар муркотати
Все по-німецьки. Люд стає
На пальці, рота роззявляє,
Та де тобі порозуміть!
Лиш ест та тай затне глибоко,
Перехреститься, зведе око
До неба і, як стовп, стоїть.

А пан комісар так утішно
Читає, голосно, посміхно
Викрикує якісь слова.
Скінчив. „Ну, сросумія вшецко?"

„Ні, паночку, хоч би словечко!"

„О клопа, клопа хольова!
Своєї волі і своюти
Не розумієш! Слюхай весь!
Вит третій май, що ось натхнить,
Вам воля повна таксь!
Вам цісар панщину тарує.
Тании не путете платив.
Най коштий сам-соні працює!
І ще отно най коштий чуе:
Пан староста тнесь випустив
Пленіпотенти ваші з цюпи.
Ну, сросумія?"

Всі мовчать.

„Ну, сросумія, кльопа клюпи?
То так стоїля, як і стоїли?
Гей, віват цісарю кричать!"

Усі мовчать. Втім наблизився
З юрби наш війт і поклонився
Комісарю і так сказав:
„Дарувіте, пане, що приймаєм
Так холодно сю вість. Не знаєм,
Чи правда то. Нам запевня
Наш пан, що то не може бути,
Що мали й вас у Львів позвать,
Аби на віки вас замкнуть;
Що цар не сміє дарувать
Нам панщини, бо то річ панська".

„О клопа кльопа християнська!
Пан мав інтерес так касать.
І цар панам не вітпирає,
Що панське, тільсо опіщне
Ім'я каси панщину сплятить.
А я, слюга його, не мошу
Турить вас, правту вам холошу.
Печать єя, снаєш, що значить?"

„Хай нам здоров пануе цісар,
Тай щоб при нім і пан комісар
Жили нам довго, — але ми
Вже так багато потерпіли,
Що боїмось, аби й сей раз
Знов на леду ми не осіли.
Ми, паночку, просим-б вас:
Із нами враз у двір ходіть,
Патент сей пану прочитайте,
Йому й печать сю покажіть,
А вже тоді, як він все знайде
В порядку, ми повірим всьому.
Тоді вже й цісарю благому
Подякуємо ми любовно,
Йому добром і навіть кровю
Послужим щиро ми при тім".

„Се топре, кльопа, ти сказала!
Хотїм у твір, аби пісцали
І пан ваш все. Хотїм, хотїм!"

XVI.

„З цісарського розказу", — Комісарева научка панові. — Панський жарт із комісарем.

Сидїли в ганку пан і цай

ВАЖНЕ

ДЛЯ ГР. КАТ. ЦЕРКОВ І ДЯКОУЧИТЕЛІВ.

У нас можна набути

„СЛУЖБУ БОЖУ"

на три голоси і партітуру.

Всі чотири книжки $15.00.

"SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА ЗНАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПОЗІР! ЛИТЕЛ ФОЛЛС, Н. Я. І ОКОЛИЦІ! ПОЗІР!

Отсим подаємо до відома всім інтересованим, що

ОСТАТОЧНЕ ПОЛАГОДЖЕННЄ АВТОМОБИЛЯ

відбудеться

НА ПІКНІКУ В НЕДІЛЮ, ДНЯ 22-го СЕРПНЯ С. Р.

Просимо Всч. Отців, щоби звернули книжки. 188,92

Комітет Укр. Нар. Дому в Лител Фолис, Н. Я.

ФАРМИ!

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!

На продаж фарма (або до винайму). Околиця в красівм положенню, 35 миль від Філядельфі (Chester Cape) 85 акрів, 10 ліса, вода плине через фарму, мурований дім на 8 румів, обірма на 40 штук худоби, гарний сад. Ціна $5,500. Голоситись: 190-94

NICHOLAS PROCKIW,
457 N. Marshall St., Phila, Pa.

ФАРМИ.

Фарма 27 акрів, ціна $400; фарма 30 акрів, дім, барна, курник, всякого родаа овочі, ціна за все $1000; фарма 320 акрів, дім 14 кімнат, дві барни і инші забудования, огород, добра земля, богато ліса, ціна $3000, готівкою $1000, решта на легкі сплати. 178-97

Пишіть по даровий катальог, маємо богато других фарм на продаж.

ROBERT MAYNARD,
CENTERVILLE, PA.

НА ПРОДАЖ ФАРМА 70 акрів в добрім положенню, 50 миль від Нью Йорку, 4 корови, 2 коні, 3 свиней, 500 курей, жито, пшениця, кукуруза, гуси, качки, вози, вся потрібна машинерія. Голосится до самого властителя на адресу: 192-94

MIKE IWANIW,
R. D. 2., Box 61, Flemington, N. J.

НА ФАРМИ!

Українці! Літо тут. Коли Ви молоді ще, Ви не відчуваете фабричних дым і порохів. Молодими однак все не будете, тому вартали подумати Вам і про будуччину. В Мівіді, Н. Дж. продаються малі фарми, надаючіся дуже добре під годівлю курий і яриць. Там вже є українська колонія і тому хто хоче забезпечити свою будучність та бути власним господарем, повинен сейчас набути собі там кавалок земді поки ціни ще дешеві. Фарми продаються від 5 акрів в гору. Від наших фарм всего година дороги до найкрашіх літних курортів міст над морем

Голосіться сейчас або проїздкайте до: 107—

W. MATOLYCH,
N. E. cor. 7th & Green Sts.
PHILADELPHIA, PA.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ!

Маю дві фарми свої власні з котрих одну хочу продати, а то з причини що нема кому робити, бо не маю помочі.

1. Фарма 117 акрів, добрі будинки, 14 корів, 3 яліки, 1 бик, 3 коні і всі фармерські знаряди. Ціна $8,000, готівки $2,000.

Друга афрма порожна, 112 акрів, добрі будинки. Ціна $5,000, виплати $1,500, 3 тис двох одну продам.

Прошу голоситися на поднизшу адресу: 182,6,8,92

JOZEPH NOWICKI
R. F. D. 3, Remsen, N. Y.

ДОБРА НАГОДА ДЛЯ КОЖДОГО. Найлучча льокація гроший під покупку в купленне лоти в Українській Колонії в Сомервіл, Нью Джерзи. Нічто инше того не вкраде, ніхто не забере, а потоль не спалить. Є там на місци залізничі стації, школи, церкви, банки, крамниці, театри; богато фабрик в місци і в околиці, до котрих може дістати добре платну роботу, а житє там дешевше ніж у великім місті. Лоти є 50х100 стіп, ціна від $300 вгору; такі можна купити тепер на місячні платні. Є там уже запроваджена вода, газ, електрика, хідники і відходові канали. Околиця красна і здорова, земля сухі і рівна. Дойзд залізницею чи самохідом лиш одна година з Нью Йорку. Не треба занадто хвалити, бо чуючий, як тільки побачить на власні очи, то охотно купить. Запрошуємо до оглядин сей польщий тиж, що здаймують купити собі грунт, кождого дня і в кожду неділю. Там на місци є офіс, в якім теперішні репрезентанти уділяють кождому всяких інформацій. На недізничі білети і всілякі квазівки просимо зголошуватися листовно в українській мові до: 186,8,90,2,4

VALHALLA REALTY
& IMPROVEMENT COMPANY,
132 Nassau Street, New York City.

ГАЙДАМАКИ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

видання ілюстроване артистом А. І Сластьовою, велика настільна книга

(13х17 цалів).

В карт. оправі $3.50, в полот. оправі $5.00, в люкс. оправі $8.00.

Замовлення посилайте до:

„SVOBODA",

„КАРІВНА"

ПОВІСТЬ
написала ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА
Ціна 60.00.

Можна набути в Книгарні „Свобода"

„SVOBODA"
63 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

БАНКИТИР УМЕР

комедія з сільського життя
на три дії.

Виступає в сій штуці 14 осіб.

Ціна 35 центів.

Замовлення слати до книгарні „Свободи".

„SVOBODA"
63 Grand Street, Jersey City, N. J.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЖЕРТВИ СОНЦЯ.

В останніх роках ввійшла сильно в моду шкіра, спалена сонцем. Мода ця має, здається, свій почин в екстравагантних симпатіях знудженних Европейців (радше: премодерних дам) до Муринів, звичаї наслідувати великих панів, що вертаються осмалені з вакацій знад моря, а лише в невеликій частині, на жаль, у зрозумінні, що сонце є найкращим джерелом здоровля. З огляду на те, що дуже багато осіб печеться на сонці більше для моди, як для здоровля, слід звернути увагу тим, які пробують цього спорту перший раз, щоби після кільканаяти хвилинах соняшної купіліоблились водою, після купілі висушились, а не лягали в пісок у мокрім костюмі, і, відтятиЕ. ІдуТ8е-я-?; ш ходячи додому, витерлись рушником. На пляжі слід накривати голову, а навіть класти на неї холодний компрес. Колиж шкіра сильно почервоніє або вкриється міхурами, смарувати її товщем (вазеліною). Гарячка після надмірного сидження в сонці повинна минути поволі сама, так само, як мода робити із себе цяткованих гієну.

ПРАЦЮЙ І ЩАДИ ЗА МОЛОДУ — НА СТАРІСТЬ ПРИДАСТЬСЯ!

НЕ ТРИМАЙТЕ ГРОШІ ДОМА — НЕВІЗЬПЕЧНО!

ВЛОЖІТЬ СВОЇ ГРОШІ ДО УКР. БАНКУ — ТАМ БЕЗПЕЧНО!

Телефон Банку: Arlington 1031. — Філії: Empire 9364.

DAVISON AVENUE BANK

ІВАН Е. БУЧКО, властитель

COR. DAVISON & NEWBERN, — DETROIT, MICH.

ФІЛІЯ: cor. JOS. CAMPAU & DANFORT, — HAMTRAMCK.

Перепроваджуємо всякі справи банкові.

Висилаємо гроші до всіх частий світа.

Продаємо шифкарти найліпших корабельних компаній.

Виробляємо гіпотеки (мортечі) і контракти.

Говоримо по українськи. — Всякі поради даром.

ГРОШІ ВЛОЖЕНІ В БАНКУ БЕЗПЕЧНІ І ПРИНОСЯТЬ КОРИСТЬ!

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ГРОМАДЯНИ! — ДОБРА НАГОДА!

РОБИМО ВЕЛИКУ ВИПРОДАЖ МУЖЕСЬКИХ І ХЛОПЧИХ УБРАНЬ І БУДЕМО ПРОДАВАТИ

ПО ЦІНАХ ГУРТОВИХ

ВІД 16-го ДО 23-го СЕРПНЯ.

Мусимо зробити місце на зародженої в фабриці товари, тому оставші убрання мужеські пускаємо по гуртовній ціні від $14.50, $16.00, $18.00, $20.00, $22.00 і $25.00, а хлопячі убрання з двома парами споден від $7.50 до $15.00 найлєпше.

Кождий повинен скористати з нашої великої Виродажі та переконатися на власні очи. Шітор отворений від 9-ої рано до 10-ої вечером. 189-91

PASICHNYK & SHEREMETA, INC.
MENS, YOUNG MENS AND BOYS CLOTHING,
113 AVENUE A, NEW YORK, N. Y.
(Между 7-ою а 8-ою улицею).

ФАРМИ В УРОЖАЙНІЙ ОКОЛИЦІ

між великими гандльовими і фабричніми містами на просторі з Филадельфії до Балтимор. Ціни за фармерські продукти є добрі. Земля урожайна на пшеницю, кукурузу і всю ярину. Вода здорова, клімат уміркований. Положенне переважно рівне. Значна скількість Українців осіло.

В тій окольци маю до продажі фарми зі засівом і збіркою ріжного розміру по низьких цісах.

Приміром: 237 акрів, частина ліса, гарна земля, всі будинки, 2 милі до міста, ціна 6500 дол. 112 Акрів мурованої будинки, 4 коні, 8 корів, збірка і засів, все знаряддє, ціна 8000 дол. Водяний млин, 2 доми, гарач, 8 акрів поля, став, ціна 10,000 дол. Много инших. Тепер можете бачити урожай.

Пишіть на адресу: 188-97

EMIL KULCHYCKY, 821 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ПАНОВЕ СЕКРЕТАРІ І УРЯДНИКИ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ!

ВАМ ВІДОМО, ЩО НАША ФІРМА ВИРОБЛЯЄ ВСЯКІ РІЧИ БЕЗ ЯКИХ ВАШІ БРАТСТВА ЧИ ТОВАРИСТВА НЕ МОЖУТЬ ОБІЙТИСЬ.

Коли Ваше Братство чи Товариство потребує народного або американського прапора, церковних хоругов, ленти, кілімів, шапок або инших річий, то зверніться до нас в замовленнем.

МИ Є САМІ ФАБРИКАНТАМИ І ТОМУ У НАС ДІСТАНЕТЕ ДОБРУ РОБОТУ, А МАТЕРІЯЛ ЛИПШИЙ І В ДЕШЕВШІЙ ЦІНІ ЯК ДЕ-ИНДЕ.

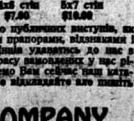

ЦІНИ НАШИХ ПРАПОРІВ:

Американський прапор

2х3 стіп	3х5 стіп	4х6 стіп	5х7 стіп
$2.50	$4.00	$5.00	$7.00

Український прапор з гербом на обі стороны

2х3 стіп	3х5 стіп	4х6 стіп	5х7 стіп
$3.25	$6.00	$7.00	$10.00

Коли Товариство чи Братство потребує все до публичних виступів, як парадів, пішохі і прогульки, виступити в своїми прапорами, відзнаками і зелізами в шапках—Просимо широ всіх Українців удаватись до нас з повною довірою, бо ми ручимо за тревалість і красу виконаних у нас річий. Ми уділяємо Вам всяких інформацій і виплачено Вам сейчас наш катальог з виразами і подано Вам докладну ціну. Не відкладайте але пишіть на адресу:

EAGLE REGALIA COMPANY
115 Nassau St., New York, N. Y.

НА НОВИЙ ШЛЯХ.

Поширення діяльности У. П. Т. за „сокальським кордоном".

Від часу полученя Галичини з иншими українськими землями в Польщі бачиться конечність взаїмного пізнання, тісніщої духової звязи всіх синів великої нації, щоб тим чином наблизитися до ідеї соборности. На всяких святочних виступах видвигається для піднесення настрою серед слухачів клич: прорвати „сокальський кордон".

До переведення того клича в дійсність ставилося з усіх галицьких культурних установ чи не найповажніше — Українське Педагогічне Товариство у Львові. Не підносимо цього, як окремої заслуги У. П. Т.; життя просто змушувало його до того.

Ширшому загалові невідомі заходи У. П. Т. для зорганізування комітетів „Рідної Школи" на Волині, для приєднування членів, для відкриття приватної народньої школи в Бересті, в якій У. П. Т. опікує виключно своїм коштом учителя, для піддержання української приватної гімназії в Кременці. За вказівками У. П. Т. переведено на північних землях шкільний „плебісцит", правда, зі сподіванем у Польщі вислід, але всеж таки з гордостю і самопевностю, що український нарід по сей бік рижської лінії виповнив свій обовязок як найкраще і що кинене зерно не пропало.

Щоб сим заходам надати більш постійного, тривкого характеру, щоб за сокальським кордоном землям надати в справах рідного виховання певний зорганізований напрям, старалося У. П. Т. вже двома наворотами (в 1923 і 1924 рр.) про зміну назви на таку, під якою воно популярне, цебто на назву „Рідна Школа", і на право поширити свою діяльність на решту українських земель під Польщею. Придержуючись одначе своєї невелюючої політики, польська влада постійно відповідала, що в зміні назви на „Рідна Школа" і в поширенні діяльности поза Галичиною вона добачує „політичні тенденції", так, якби в боротьбі н. пр. проти підвищення різницьких цін не можна доглянути політичних познак. Інтерпелящів і рекурси в цій справі не дали до тепер ніякого успіху. За вживання популярної назви „Рідна Школа" грозила львівська дирекція поліції закриттям Товариства.

Розуміється, що зі звязаними руками не могло У. П. Т. розвести ширшої діяльности. Не засипляючи справи й добачуючи конечність співпраці з громадянами північно-українських земель Польщі, що нас одиноко може злітити з розсипчатої маси в тверду скелю, У. П. Т. поновило ще раз на Надзвичайному Загальному Зїзді дня 5. квітня 1926 р., скликаному спеціяльно для тої справи, своє постанову: зміниги назву У. П. Т. на „Рідна Школа" і поширити права діяльности в Польщі поза межі Галичини. Було порішено вести рішучу боротьбу аж до успішного висліду. Цим разом цілоденні наради Загального Зїзду над зміною статута не пішли на марне. Львівське воєвідзтво повідомило Головну Управу через львівську дирекцію поліції, що приймило до відома зміну статута.

Перший етап завершений. Товариство осягнуло нарешті офіційно назву, якою його менують на цілому світі, де живуть Українці, яка йому відповідно до його теперішньої діяльности більш підхожа, яка є суто українська, бо слово „рідний" леди котра мова й переведе по свойому.

Для „Рідної Школи" відкривається нарад новий шлях: не готових і легких моральних здобутків, не матеріяльних користей, а великого вкладу енергії і праці. Треба зорганізувати свіжі, нові сили, які хотіли би й уміли би повести велику ідею на північні лани, ліси й болота, на холмські окраїни. Це безперечно велика й за тяжка праця, яка мусить у першу чергу продомити пур упереджень, особівяькі змагання до окремішности. Вона без сумніву вимагатиме великого грошевого вкладу, який — як добре льоковний моральний капітал — оплатиться сторицею. Ми назвалиб безглуздим підприемця, який бачучи певний зиск, боявся би вложити в нього частину капіталу.

Перед галицьким українським громадянством стоїть нова проба сил, проба розумінна національної спільности і проба уєднення слів з чином. Рівночасно зі збільшенням агенд треба збільшити приходи „Рідної Школи" на покриття видатків. А збільшити їх можна трояким способом: вступаючи громадно в члени, підвищуючи щомісячні датки, які в богатьох інтелігентів уже носять знамя „відчіпного", і притягаючи щораз більше нових прихильників.

Обовязково мусить на це нове становище Товариства звернути окремо свою увагу українська Америка. Сьогорічний добрий урожай у краю не поправить буджету „Рідної Школи". Бо при доброму урожаю подешевіє збіжжа, а без вивозу за кордон і маса нашого народу, селянство, на якого зорганізування ще треба років праці, не дасть наразі того, чого від нього можнаб вимагати, тим більше, що воно терпить хронічно на недостачу готівки.

І для Українців на північно-західних землях відкривається нове поле праці. Треба створити на тих землях тривкі основи організації, очевидно зразу шкільної, бо вона під цей час підставова. А за шкільною організацією прийде й инша. Можна бути певним, що це не буде легка праця, що не обійдеться без адміністраційних перепон. Алеж це не сміє заставити нас до бездільства. На те й ділаємо, щоби з ним боротися. На всіх же просторах української землі під Польщею нехай кипить робота: творення нових життєздатних Кружків „Рідної Школи" там, де їх нема, бо вони відповідно до місцевих умов і засобів здійснюють мету Товариства. Можна надіятися, що в найкоротшім часі потворяться по більших містах північно-українських земель центри шкільної організації, які будуть розповсюднювати ідею „Рідної Школи" аж у найдальші закутини. Не місце тут розводитися у подробицях про будучу працю. Її подиктує час, життєві вимоги і метькість одиниць.

Шкільні ферії — час відпочинку для шкільної молоді; старше-ж громадянство мусить призадуматися, чи не сділ би поробити приготування до відкриття дитячих садів, захоронок, шкіл, бурс, курсів і т. п.

З обновленням старого товариства обновиться і його рух, а загал нехай причиниться від себе чимось до зросту і скріплення „Рідної Школи". Виповнім хочби тільки найменший обовязок: піддержуймо „Рідну Школу" матеріяльно. Дамо їй відповідні засоби — наберемо морального права ставити до неї і свої вимоги.

Л. Ясінчук.

(„Діло").

ВДАВАЙТЕСЬ ДО СПЕЦІЯЛІСТІ ПРАКТИКУЮЧОГО 27 ЛІТ У ВАШИХ НЕДУГАХ.

Без різниці, як застаріла Ваша недуга, в Вам поможе.

Хронічні недуги мужчин і женщин лічу успішно модерними методами.

ДАЮ СКОРІ РЕЗУЛЬТАТИ у всіх недугах нервових, шкірних, кровних, нирковых, мочевих, ревматичних, гемороїди та недугах кишок. З егзаміную ваше кров.

Мої оплати умірковані, включаючи особисті оглядини при кождій візиті. Х-РЕЙ і хемічна аналіза.

ПОРАДИ І ОГЛЯДИНИ ДАРОМ.

DR. LOUIS ZINS, 110 E. 16th ST. NEW YORK,
межи 4th Ave. і Irvington Pl.

Годзини: Денно 9. рано до 8 вечер; в неділі від 9 рано до 4 пополудню.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

РІОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в пятницю, дня 20. серпня, вечером о годині 7:30, в церковній сали. Уряд просить членів явитись і виряшати свої належитости. І також важні справи до полагодження. — Т. Підпилишин, предс.; Гриць Сакала, кас.; Василь Мандзій, секр.

ЛІТЛ ФАЛС, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 330, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що звичайний мітінг відбудеться дня 21-го серпня, в суботу, вечером точно о годині 7-ій, в сали І. Коníкевича, 401 S. Ann St. Проситься кождого явитись бо не явившийся член буде суспендований. — І. Дапишин, предс.; Ф. Франків, кас.; Т. Стрижк, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Вільна Україна, від. 176, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 21. серпня, о годині 7.30 вечером, в Укр. Гор. Клюбі, 618 W. Lackawanna Ave. Проситься всіх членів явитися на сих зборах, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають постарятися виряшати свої заслегости, в противнім разі зістануть суспендовані. — Р. Рубльовський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Сестр. Нем. Зач. Пр. Діви Марії, від. 112, повідомляє своїх членкинь місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в неділю, дня 22. серпня, зараз по Сл. Божій в англійській у Школі парафіяльній при Вест 7-ій улиці. Особливо повідомляється позамісцевих, щоби прийшли і виряшали свою належитість, бо як ні, то подасться їх того місяця до суспензии. — Олена Кульчицька, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляє, що звичайний мітінг відбудеся дня 22. серпня, в гали парохіяльній при Оклей і Райс ул. На порядку нарад є важні справи до полагодження, тому проситься всіх членів явитись на мітінг. — Магас Стахів, предс.; Васьо Гриньків, секр.

ФОРД СИТІ, ПА. Тов. Зап. Січ, від. 63, дає до відома всім членам місцевим і позамісцевим, що три-квартальний мітінг відбудеся дня 22. серпня, о год. 2-ій пополудню. Обовязком кождого члена явитися. — Н. Теплий, предс.; І. Заверталюк, кас.; В. Тостачко, секр.

ВУДЛАВН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 120, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, дня 22. серпня, о 2-ій год. пополудню. Взиваєсь всіх членів зійтися на час, бо є важні справи до полагодження. Котрий член не прибуде на мітінг, підлягає карі 50 ц., а урядник 1.00. — М. Бан, секр.

НЮ КЕНСІНГТОН, ПА. Бр. св. Ар. Михаіла, від. 296, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори будуть відбуватися що четверта неділя по першім в Укр. Гали на 1400 Стріт на 4 Ave., на Арнолд, Па. Проситься, щоби кождий член запамятав, де будуть збори відбуватися, щоби ніхто не критикував, що не знав де збори відбуваються. В місяцю серпни відбудеться перший мітінг що неділя, о годині 2-ій пополудни. Повинні всі члени прийти, бо є важні справи до полагодження. — Василь Калішовський, предс.; Т. Кілер, кас.; П. Любчик, секр.

ПАСЕРК, Н. ДЖ. Від. 97 подає до відома, що збори місячні відбудуться в суботу, дня 21. серпня, о годині 7:30 вечером в салі церковній під ч. 48 Говп евні. Проситься членів явитись на збори. — М. Прилхан, предс.; М. Табачук, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Отсим Бр. св. Георгія, від. 239, повідомляє своїх членів, що звичайні мітінг відбудеться в неділю, дня 22. червня зараз по Сл. Божій, в льокали Тов.-Ам. Горожан, 847 Н. Франклін ул. Тому, що є важні справи до полагодження, кождий член повинен явитися. В противнім разі будесь роздавати статут У. Н. Союза для кождого члена. Дальше прикро мені членам, що не подавали своїх жертв на Сиротинець У. Н. Союза, хай принесуть щиру жертву зі собою і зложать єго місяця. Довгуючі члени мають виряшати свої заслегости, бо в противнім разі будуть суспендовані з У. Н. Союза. — І. Хмелик, предс.; Вол. Сегінь, кас.; Ів. Пісечко, секр.

ДЖАНСТАВН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 300, подає до загального відома, що річний мітінг відбудеться дня 22. серпня, 1926, в місцевій салі на Вудвил. Кождий член має явитись на тім мітінгу, бо будуть до порядити справи різні справи. Невиявившійся член заплатить кару після статута. Рівнож повідомляється, що ми будемо збирати цего місяця на сиротинець У. Н. Союза. — П. Сцілений, секр.

ПАСЕРК, Н. ДЖ. Отсим повідомляється членів Тов. Т. Шевченка, від. 42, що місячний мітінг відбудеться в неділю, дня 22. серпня, о год. 2-ій пополудни під ч. 237 Норе Ave., Пасейк, Н. Дж. Проситься всіх членів прибути на сей мітінг та виряшати свої заслегости. — О. Свитак, секр.

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Пчить успішно недугти мужин, жон і дітей.
Найновійшими електричні апарати.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЮЛІЯ ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ВИПОЗИЧАЄ КЕРИЧ НА ВЕСІЛЬ, ХРЕСТИНИ І ВСЯКІ ДРУГІ ЗАБАВИ.

129 E. 7th ST., NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2545

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ ГОСПОДИНІ до заряду дому, в віці 30 до 35 лят, може бути з одною або двома дітьми. Інтересовані зволять голоситись на слідуючу адресу: 187-93

JOSEPH KITAYCHUK,
93 Woodworth Ave., Yonkers, N. Y.

ПОШУКУЮ у великій оселі СТАХА СОРОНОВИЧА з села Явчі, пов. Рогатин, Галичина. Хто бо про него знав, або він сам, зволить подати свою адресу до ВАСИЛЯ СНІГУРА, 37 Lincoln St., Newark, N. J. 192-93

ПОШУКУЮ вигідного помешкання, якоси уладжій 15-тою а 25-ою, в околиці Фермонт, при нежній українській родині. Гуркай повідомленню прошу слати на адресу: 192-93

A. SKRYNYK
892 N. Bucknell St., Phila, Pa.

ПОШУКУЮ свого вуйка Карпа Макарчук, полишив мене і має перебувати в Но Йорку. Хто бо про него знав, прошу зголоситися до: 192-93

Mrs. CATHERINE MAKARCHUK
55 Green St., Jersey City, N. J.

УКРАЇНСЬКА ПАРАФІЯ св. Павла і Петра в Spring Valley, N. Y., пошукує дяка-учителя до приміщного або самотного. По інформації прошу голоситися до: 192-94

S. MOSKAL
45 Collens Ave., Spring Valley, N. Y.

КОНКУРС.

Церков св. Арх. Михаіла в Frackville, Pa., пошукує дяка-учителя, котрий знає учити церковний хор, учити представлення і провадити парохіяльну школу. Голоситися сейчас на поднизшу адресу: 192-93

NICHOLAS BUSKO,
310 S. Bellet St., Frackville, Pa.

ДО УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ В АМЕРИЦІ.

Талановитий і здібний організатор, дірігент хору, по званию учитель, по співанці також учитель хору і инші діяльності, також практик в спіці кооперативно-кредитовій, бажає виїхати негайно до Америки в тій цілі: провести українські Товариства в Америці, як також приватні підприемства, при котрих міг би дістати якунебудь працю, щоби допомогти Вому в узискано дозволу на виїзд, а евентуально спровадити його до себе, або прислали засвідчення і афідевіт, потрібний до узискання дозволу на виїзд. На бажання висилаю копії свідоцтв і листи поручаючі. Володію добре в слові і письмі мовами: українською, польською, німецькою, російською, а частинно також мовою англійською. Ласкаві зголошення прошу слати на адресу: Михайло Волощакевич, Laszki zawiazane, pow. Rudki, Malopolska. 192-93

НА ПРОДАЖ Гросерія і Делікатесен Стор, бізнес добре виробленій, торгуєсь від 300 до 600 доляріз тиждень. Добра нагода для Українця. По адресу і інформації зайдіть до СІЧОВОГО БАЗАРУ, 34 East 7th St., New York, N. Y. 192-95

ХТО З УКРАЇНЦІВ має автоматичні пяна (пяноли) і хотівби набути гарних українських рольок (звійок), прошу писати до Василя Гаврилюка. Хто подасть адресу властителя пяноли, дістане стінний календар на 1927 р. Пишіть: SICHOWY BAZAR, 34 E. 7th St., New York, N. Y. 192-97

КЕНДІ ШТОР НА РОДАЖ. Інтерес добре виробленій за последніх 15 років; приносить около 350 доляріз тиждень. Ціна $2500, рент $50 разом з трома кімнатами; довгій ліз. Інтересовані зволять зголоситись до В. ГАПАНОВИЧА, 5 Belmont Ave., Newark, N. J. 186-7,92-3

ПОТРІБНО СЕРІЛЕС МЕНАДЖЕРА з досвідом і зарекомендовано серіленими в продажи реальности в стейті Нью Джерзі. Реальности, які ми продаємо, мають вод, газ, електрику, водопроводи, улиці і хідники. Добре платна пропозиція для амбітного мужини. Пишіть по англійськи до: Mr. WILUSS, c/o Valhalla Realty & Improvement Co., 132 Nassau St., New York N. Y. 185-6,90,2

ПОТРІБНО СЕРІЛЕСМЕНІВ в кождім місті до продажи реальности в стейті Нью Джерзі. Добре платна пропозиція для мущин, котрі люблять працювати в тім інтересі. Реальности, які ми продаємо, мають воду, газ, електрику, водопроводи, улиці і хідники. Приходіть або пишіть в англійській мові до: Mr. WILUSS, c/o Valhalla Realty & Improvement Co., 132 Nassau St., New York, N. Y. 185-6,90,2

БІЛЬ КАТАРУ МІХУРА

Легко полекшить ся через SANTAL-MIDY

Не беріть імітацій. Глядіть за словом „Midy"

Продаєсь у всіх Аптиках.

АДВОКАТ

Б. ПЕЛЕХОВИЧ

2300 WEST CHICAGO AVENUE,
CHICAGO, ILL.

Практикує у всіх судах; займається переглядженем абстрактів; виготовле контракти купна і продажі; перепровадже спадкові справи; полагодже старокравелі, патентові і прочі справи. 191—

ХМАРИ

повість
Івана Нечуя-Левицького.
Ціна 35 цент.
„SVOBODA"
63 Grand Street, Jersey City, N. J.